

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Bruno Catalano'nun Heykellerinde Gestalt'ın "Tamamlama" İlkesinden ve Gösterge Biliminden Yola Çıkararak "Göç" Olgusuna Ulaşmak

Reaching the Phenomenon of 'Migration' in Bruno Catalano's Sculptures Based on Gestalt's 'Completion' Principle and Semiotics

Derya UZUN AYDIN

Doç. Dr. Batman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü

derya.uzunaydin@batman.edu.tr

Orcid: 0000-0001-8063-2144

Öz: Bu çalışmamız göç temasını, modern dünyanın çağdaş heykel sanatçısı Bruno Catalano'ya(1960-Fas) ait "eksik heykeller" olarak da tanımlanan heykellerin, göçün sanatsal izdüşümleri ile yorumlanması ve Gestalt'ın "algıda tamamlama" kuramından da faydalanılarak disiplinler arası girift bir düzlem oluşturulmasıyla analiz edilerek, göç kavramına farklı bir perspektifle yaklaşılması amacı taşımaktadır. Araştırmamızın orijini oluşturulan "göç" olgusu incelenmeye çalışılmış, sanatçının yaptığı heykel çalışmaları birer "gösteren" olarak, gösterge bilimin inceleme alanından faydalanılarak ikonografik kısa betimlemelere ulaşmamızı sağlamıştır. Onun çalışmaları içerisinde göçü sanatsal yönleri ile en iyi aktaran heykel örnekleri, bir dizi seri çalışma olarak bilinen "Gezginler" serisidir. Elbette temasal olarak göç, birçok literatür taramasına ve sanatsal anlatıma konu olmuştur ancak burada bizlerin amacı, sanatçı üzerine yapılan tek ve ayrı bir çalışma örneği oluşturmak ve sanatçı sayesinde "eksik heykeller" tabirine de vurgu yaparak yeni bir anlatı oluşturma gayesi taşımaktadır. İşte bu noktada da Gestalt ve kuramları çalışmamıza farklı bir derinlik kazandırarak konumuza en uygun ilke olan "tamamlama" ilkesinden ya da yönteminden, kazanımlar elde edilmesini sağlamıştır. Bu sayede çalışma, yalnızca göçün sanatsal eserlere yansımaları gibi tek bir koldan değil, farklı yöntem, ilke ve anlatım ifadeleri ile de zenginlik kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Catalano, göç, gestalt ve tamamlama, göstergebilim, heykeller.

Abstract: This study aims to approach the theme of migration from a different perspective by analysing the sculptures of Bruno Catalano (1960-Morocco), the contemporary sculpture artist of the modern world, which are also defined as 'incomplete sculptures', by interpreting the artistic projections of migration and creating an interdisciplinary intricate plane by making use of Gestalt's theory of 'completion in perception'. The phenomenon of 'migration', which constitutes the origin of our research, has been tried to be analysed, and the sculpture works of the artist, as a 'signifier', have enabled us to reach iconographic short descriptions by making use of the field of investigation of semiotics. Among his works, the sculpture examples that best convey migration with its artistic aspects are the 'Travellers' series, known as a series of serial works. Of course, migration as a theme has been the subject of many literature reviews and artistic expressions, but our aim here is to create a single and separate example of a study on the artist and to create a new narrative by emphasising the term 'incomplete sculptures' thanks to the artist. At this point, Gestalt and its theories have brought a different depth to our study and enabled us to gain gains from the principle or method of 'completion', which is the most appropriate principle for our subject. In this way, the study has gained richness not only from a single branch such as the reflection of migration on artistic works, but also with different methods, principles and expressions of expression.

Geliş Tarihi:03.06.2024

Kabul Tarihi:30.07.2024

Yayın Tarihi:31.12.2024

Atıf: Aydın Uzun, D. (2024). Bruno Catalano'nun heykellerinde Gestalt'ın "tamamlama" ilkesinden ve gösterge biliminden yola çıkarak "göç" olgusuna ulaşmak. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1314-1328. Doi: 10.33437/ksusbd.1495313

GİRİŞ

Bu çalışma için araştırmalara başlanırken, öncelikli olarak “göç” olgusunu disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan bir çalışma oluşturma amacıyla yola çıkılmıştır. Bu doğrultuda, göçün tanımlanması ile başlanıp, nedenleri-sonuçları üzerinde durulmuş ve bu ifadenin disiplinler arası çalışmalara uygunluğu da belirlenmiştir. Göç en yalın tanımıyla, bir yerden başka bir yere gitmek veya buna mecbur kalmak olarak tanımlanmakla birlikte, üzerine sayısız kaynak bulunmuş ve çalışmamızın derinlik kazandığı yön ve ölçüde incelenmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle göç olgusunun sanat tarihçisi perspektifiyle sanatsal yansımalarının kuramsal düzeyde karşılığının bulunması sorunsalına yanıt bulma amacı temel alınarak, çalışma bu yönde derinleştirilmeye çalışılmıştır. Sanat alanında da elbet farklı üsluplarda ve farklı sanat dallarında birçok örneklem bulunmaktadır. Ve bu örneklemeler ile ilgili incelemeler yapılırken, heykел sanatçısı Bruno Catalano’nun eksik kalan heykellerinin göç olgusunun sanatsal ve tematik anlamda çalışmamızın temel çıkış noktalarından birisi olacağı kanaati oluşmuştur. Buradan eksik kalan heykellerin, gözün ve algının kendisiyle tamamlandığı anlaşılmış olup çalışmaya yöntem olarak Gestalt ilkeleri de dâhil edilerek sanatsal yansımaların kuramsal karşılığının da analiz edilmesi gerekliliği çalışmamıza bu anlamda bütünlük kazandırdığı gerçeğiyle bizleri karşı karşıya getirmiştir. Tam da bu yönde ve bu tamamlanmaya en uygun yaklaşımların da sanatçıyla örtüşmesi, bizlere önemli ölçüde kolaylık sağlamıştır. Bu çalışmalar öyle çalışmalardır ki, onları ifade etme gücü insanın betimsel yönünün dile gelmesine, anlatının ardındaki anlatımlara ulaşmaya teşvik edici bir uyaran haline gelmesine sebep olmuştur. Böylelikle de gösteren olarak sanatçının heykел çalışmaları (gösterge bilim sayesinde), biraz da duygusal yönlerimizi açığa çıkaracak betimlemelere sebep olmuştur.

İnsanoğlu için çok önceden beri var olan göç olayı, yalnızca sosyolojiyi ilgilendiren bir kavram olmaktan çıkar ve diğer sosyal ve beşerî bilimlerde de kendisine yer edinir. Göç ibaresi, bir yeri terk edip başka bir yere geçiş olarak basit anlamla ifade edilse bile, içinde barındırdığı maddi ve manevi, sosyal ve kültürel değişkenler ile psikolojik bir vaka olarak anlamından daha ötelere ulaşmaktadır. Yalnızca bir bireyi değil, kavimleri, toplumları ve tüm grupları da içeren önemli bir kavramdır (Mollaoğlu, 2023: 315-332).

İnsanlar neden göç etmek durumunda kalmışlardır? Bu sorunun yanıtı olarak birçok etken olgu ortaya çıkacaktır. Kimisi, doğanın yarattığı elinde olmayan sebeplerle göç etmiştir. Kimisi de yine insanlar tarafından göç ettirilmek durumunda bırakılmışlardır. Ekonomik yetersizliklerle kendi ülkesini terk etme durumu, iradesel bir durum mudur ya da buna mecbur mu kalınır, yoruma açıktır. Ancak bugün dahi göç’ün en önemli sebepleri arasında ulusların bitmek tükenmez hırslarının getirisi olan bir yeri işgal etme güdüsü ve onun getirisi olan savaşlar ve terörizm gelmektedir (Li and Frieze, 2012: 3-27; Ekici ve Tuncel, 2015: 9-14)

Bugün her sebeple göç etmek durumunda kalan birey ya da insan güruhu, gittiği yerde ne yazık ki “yabancı, yurtsuz, göçmen hatta mülteci” gibi adlandırmalara gebe kalır. Özellikle tarih boyunca ve hatta günümüzde yaşanan savaşlar ve terörizm insanlara çok çeşitli acılar yaşatmakta, hayatta kalma savaşını da beraberinde getirmektedir. (Çetin, 2020: 2).

Özellikle batının Afrikadan, Ortadoğuya yaptığı amansız eziyet, günümüz dünyasını şekillendirme çabasından başka bir şey değildir. Bugün “Suriye, Afganistan, Filistin” gibi fakir ve zayıf bulunan ülkelere yapılan saldırıların altında siyasal egemenlik kurma düşüncesi yatmakta ve göç eden bireyler başta Türkiye gibi pek çok ülkeye sığınmacı olarak yerleşme çabasına girişmektedir. Bu durumda da göç edenle yerleşkedeki bireyler arasında oluşan derin uçurumlar kanayan yaralara sebep olmaktadır (Çelik, 2012: 297-306; Yılmaz, 2014: 1685-1704).

Göç olgusuna bugün dahi, günün sorunu olarak bakmak, bakış açımızı kısırlaştırır. Bu sorunu çözebilmek adına bu sorunsala tarihsel bir bakış açısı ile tümel yaklaşım getirmekte fayda vardır. Ancak günümüzün emperyalist güçlerini ve sömürgesel tavrılarını algılamak için bu yeterli midir? Bilinmez.

Sonuç, yaşanan göç ve mülteci krizlerini doğurmakta ve bu savaşın ne kazananı ne de kaybedeni olmaktadır. Bunun yarısını tüm insanlık ve özellikle de kadın ve çocuklar çekmektedir (Erbaş, 2019:13-14).

YÖNTEM

Göstergebilim

Göstergebilim, bu çalışmada sanatsal gösterenleri anlamlandırma, yorumlama ve ifade etmeyi kolaylaştıran şekliyle oluşan yöntemlerimizin başında gelmektedir. Çalışmanın temel temasını oluşturan sanat yapıtları, analiz edilirken onu okumak ve çözümllemek diğer bir ifadeyle ikonolojik betimleme yapmak, gösterge bilimin temel yapı taşları arasındadır (Mollaoğlu, 2023: 315-332).

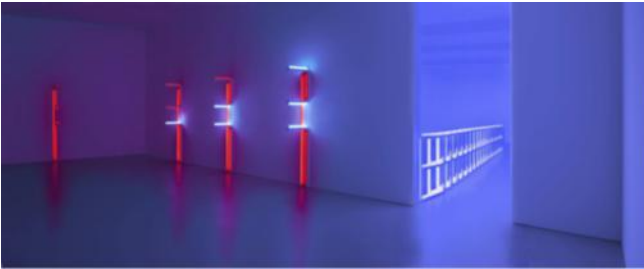
Barthes'e göre (1996), bu konuda dikkatleri çeken en önemli olguların başında anlama-anlamlandırma gelmektedir. Yapısal, biçimsel ve çözümsel incelemeler konuya yardımcı olmaktadır. Ona göre, gösterge bilim, biçimler bilimi olarak tanımlanır. Biçimler örneğin resimler, fotoğraflar, heykel veya afişler bu bağlamda temelinde özgül incelemeleri gerektirir. Aslen tüm bunlar "söylen" olarak ifade bulur (Barthes, 1996: 181). Çalışmamızın derinleştirilmesi, zengin anlatılar kazanması, kullanılan görsellerin ve imgelerin sözel yansımaları da yararlandığımız göstergebilimin yazınsal boyutunu oluşturmuştur.

Gestalt ve Tamamlama İlkesi

Konumuz gereği incelenmesi gereken ilkelerden biri de Gestalt'ın kuramları olarak karşımıza çıkan tamamlama ilkesidir. Bir şeklin tamamı yani bütünü olarak ifade edebileceğimiz bu teorem, ilk olarak Almanya'da 1900'lü yılların başında yapılan çalışmalarla temellenmiştir. Kuramcılarının girmeden kısaca bahsedeceğimiz bu ilkeler teorisinde, parçaların birleştirilmesi ile tam'a yani bütüne varma olgusu söz konusudur. Bir birey, baktığı görgüde çoğunlukla onu tüm olarak algılar. Gerekirse de parçaları birleştirir. Bu doğrultuda da duyularını kullanır. Bunun için şekil ile zemin ilişkileri, yakınlık ve benzerlik ilişkileri, süreklilik, basitlik, devamlılık ve tamamlama ilişkisini öngörür. Çalışmamızda görüleceği üzere "tamamlama" ilişkisi, biçimsel olarak bitmemiş veya eksik olarak görülen nesnelere bir şekilde algı yoluyla kendiliğinden tamamlanmasıyla gerçekleşmektedir. (Yeşilyaprak, 2005; Zeren, 2007; Yüzgeç ve Aslan, 2012; Senemoğlu, 2012; Aydın, 2017: 1-5).

Gestalt Kuramından, sanat ve tasarımla uğraşanların çok fazla yararlandıkları bilinmektedir. Özellikle Bauhaus sanat okulunda, kuramın tüm işlevsel özellikleri faydacı olmuştur. Uyarıcılarımız ve algılarımız açık olarak, bir objeyi göz tamamlamaya odaklar ve otomatik olarak bitmemiş şekil, devam ederek bitmiş hale gelir (Gezer, 2019: 595-614).

Bu konuyu örneklendirelim. Yağmur (2014)'e göre Gestalt ilkesi insanın duyuşal ve algısal sistemini devreye sokarak yarım kalmış görünürleri tamamlamaya yöneltir. Boşluklar doldurulur, eksik ve kopuk görünürler tam ve bütün olarak sonuca ulaşır. Minimalist sanatçı Dan Flavin ve eseri "Başlıksız (John Heartfield için) 3a" üzerinden yöntemi gözlemlersek, boşlukta kalan ve yarım görünümlü şekiller göz tarafından geometrik formlar olarak tamamlanmaktadır. Ayrıca beyaz renkteki ışıklar da sonraki her biçim için azala azala düzenli bir tülemeye doğru ilerler (Yağmur, 2014: 149-161) (R.1).

R.1: Dan Flavin, "Başlıksız (John Heartfield için) 3a" (Yağmur, 2014: 149-161)

Gestalt "tamamlama" ilkesi, Tuna ve Karaca tarafından 'eksik parça tamamlama' olarak da isimlendirilerek, sanat ve tasarım için konuyu daha anlaşılır kılmaktadır (Tuna ve Karaca, 2018)

BULGULAR

Tarihsel süreç içerisinde özellikle savaş sonrası yaşanan travmalara, toplumun birer parçası olan sanatçılar da duyarsız kalmamış ve acılar, sıkıntılar sanatçının elinde birer esere dönüşmüştür. Savaşın getirisi olarak “göç” olgusu da bunlar içerisinde önemli yer teşkil eder. Özellikle modern dönemin çağdaş sanatçıları sömürü, savaş, yıkımlar ve ardından göç’e karşı tavır takınarak yaptıkları çalışmalarla sanat tarihine de damgasını vurmuşlardır. Başta Tammam Azzam, Martha Rossler, Issam Kourbaj, Husain, Ai Weiwei ve Banksy, bu duyarlı sanatçılar içinde ön plana çıkan isimlerden yalnızca bir kaçıdır (Çetin, 2020: 1-2) (R.2-3).

Sanatsal açıdan göç temasına değinilirken, zaman ve mekân kavramları iç ve dış göçler, göçün getirdikleri ve götürdükleri ele alınan temalar arasındadır. Bu anlatılar kimi zaman performans gösterileri ile, kimi zaman mekânsal sıkıntılarının oluşturduğu kent, kentleşme ve gecekondulaşma gibi temalarla görselleşir, hatta video sanatı ve fotoğraf sanatıyla da kalıcılığı sağlanır. Ayrıca göç’ün getirisi olarak “mülteci” kavramı sıklıkla temalaşan konular arasına girer (Mollaoğlu, 2023: 315-332; Uyar, 2021:221).

R.2: Tammam Azzam, "Storeys" (<https://www.pbs.org/newshour/arts/exiled-syrian-artist-tammam-azzam-paints-haunting-images-of-his-destroyed-homeland>)

R.3: *Tammam Azzam, "Özgürlük Heykeli"* (<https://davetmektebi.com/bir-sessiz-ciglik-suriyeli-tammam-azzam/>).

Heykel sanatçısı Bruno Catalano, Sicilya kökenli olarak Fas'ta doğmuş ancak ailesi ile birlikte sürgüne maruz kalmış ve sevdiği topraklardan ayrılmak durumunda bırakılmış bir sanatçıdır. Bu, onun hayatının dönüm noktası olarak kalacak ve sürgüne maruz kalan, vatanlarını terk eden/ettirilen tüm kimlikten insan figürlerini kullanarak sanatına yansıtacaktır. Anılar, acılar ve yeni yerlere adapte olabilme sorunlarını yansıttığı heykelleri, "göç" temasını içermektedir. Heykellerinde, gidilen her yerde geride kalanlardan bir parça eksilmiş ve "eksik bırakılmış heykeller" adını da alan çalışmalar ortaya çıkmıştır. Bu ana orijini içeren çalışmalar, özellikle "Gezginler" isimli bir seri çalışma olarak sanat tarihinde yer bulmuştur (Çetin, 2020: 31) Catalano gibi göç teması ve savaşları içeren çalışmaları ile Afroamerikan sanatçı Jabos Lawrence, "Gösteren" olarak heykellerin yerine resimleri tercih eden örnek bir diğer sanatçıdır (<https://kontrastdergi.com/gulser-gunaydin-bunlar-da-var-jacob-lawrens-54-sayi/>) (R.4-5).

R.4: Jacob Lawrence, "The Migration Series" (<https://kontrastdergi.com/gulser-gunaydin-bunlar-davar-jacob-lawrens-54-sayi/>)

R.5: Bruno Catalano'nun "Les Voyageurs" Serisinden Çeşitli Heykel Resimleri (van Lier and Ekroll, 2019: 1-5).

Modern dönemin çağdaş sanatçısı Catalano, yaptığı çalışmalarında, biçimsel öğeleri yani heykellerini “algıda tamamlama” yöntemini kullanarak oluşturmaktadır. Çalışmaları, vücutlarının belirli kısımları tamamlanmamış ve eksik bırakılmış figürler olarak belirir. Özellikle kentlerin meydanlarını, kimi zaman da galerileri süsleyen bu çalışmalar, izleyenlerde çok çeşitli duygular uyandırmaktadır. Heykellere bakanlar, onun yaptığı bu eserlerdeki noksanlıkları görürken, kalan eksik parçaları ister istemez tamamlamaktadır. Ardında yatan ikonografik anlatıyı bilerek ya da tahmin ederek... (Tuna ve Karaca, 2018)

Peki ellerindeki çanta veya bavullarla bu insanlar kimlerdir ve nereye gitmektedirler?

Yıl 1975. Fas doğumlu Catalano, bahsi geçtiği üzere Fransa’ya göç’e zorlanmıştır. İşte bu ana temayı içeren heykeller, izleyenlere sessiz tanıklar olarak adeta sanatçı Munch’ün çılgılığıyla seslenmektedirler. Catalano heykellerindeki bu figürler, deniz aşırı ülkelere gitmek durumunda kalmış, geride bıraktıkları izlerini de bedenlerinde eksilen kısımlarıyla aktarmaktadırlar. İçlerinde kalan umutlar ise tamamlanan kısımlar olarak görselleşmiştir. Bazense bitmeyen sonsuz yolculuktur anlatılanlar...En büyük sembolleri ise, ellerindeki çantalarıdır. Çoğunda ise ayaklar yere sağlam basar. Çünkü başları dik, onurlu, gururlu ve kendilerinden emindirler. Kendisi bir röportajında “ Hayatınıza devam ettiğiniz yeri hiç istemeden terk etmek zorunda olmanız veya oradan ayrılmanız üzücü ancak artık bir seyyahsınız. Hayatın içinden geçiyorsunuz. Hepimiz farklı kişileriz ve hiç kimse diğeriyle aynı değildir. Tıpkı duruşlarımız gibi. Üzerlerindeki giysiler ayrı olsa da gezginler her zaman onurlu dik bir duruşa sahiptir” ifadeleri ile açıklamıştır (Mollaoğlu, 2023: 315-332).

Kent meydanlarını süsleyen sanatçının çalışmaları göçü yaşayanların, mültecilerin acısını ve hüznünü dilsiz tanıklar olarak insanlara aktarmayı amaçlamaktadır. Ona göre de hayat yolunda aslında herkes birer yolcudur. Bazen kendi içimizdir bu yolculuk, bazense dışarıya (Uyar, 2021: 29).

R.6: *Catalano Atölyesinde* (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 2).

Eserlerindeki figürasyonlar, mecazi hatta rüya gibi bir güçle zenginleşirken, Catalano özellikle bronz malzeme ile çalışmayı sever. Atölyesinde çalıştığı bir gün, eserlerinden birinde rastlantısal bir yanlışlık yapar ve eserde bir çukur oluştuğunu fark eder, onu düzeltmeye çalıştıkça ortaya daha ilginç bir manzara çıkar ve bu durum tüm eserlerine yansiyarak onun üslubunu oluşturur (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 1-14).

R.7: Bruno Catalano, "Çin Mavisi", 304x125x116 cm-Sculpture en bronze (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 3).

Heykelindeki işçinin tulumundan yola çıkarak adlandırdığı "Çin Mavisi", Çin ülkesinden Marsilya'ya gelmek durumunda kalan insanlara ithaf edilmektedir. Denizciler ve liman işçileri , sevdiği temalar arasındadır (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 1-14) (R.7).

R.8: *Bruno Catalano, "Sonsuz Örtü"*, 300x150x130 cm- Sculpture en bronze, Paris 2020 (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 1-14).

Bütün silueti bir örtü ile kaplanan, görünmez, tespit edilemez ve kafa karıştırıcı bir heykel çalışmasıdır "Sonsuz Örtü" (R.8). Bu sonsuz örtü aslında tam da sonsuzluğun temsilidir. Hayaletimsi görünüm de buna eşlik eder. Bitmemişlik duygusunu ve yansıtılan estetiği anlatmaya gerek kalmaz. Esere kimi kaynakta "Non Finito (Bitmemiş)" denmesinin sebebi de bu olsa gerektir (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 3; Decraene, (t,y): 20-23).

R.9: *Bruno Catalano, "Van Gogh", 411x160x170 cm - Sculpture en bronze, Paris (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 4; Articolo 16, (t,y): 199-201).*

Sanatçının Gezinler serisinin en önemli parçalarından "Van Gogh", Catalano'ya kendi yolculuğunda duygusal olarak arkadaşlık etmiş ve sevdiği bir sanatçı olarak bilinmektedir (R.9). Van Gogh, kendini belli edercesine, bir çanta dışında tuvalini de taşımaktadır. Peki neden Van Gogh? Onun yırtılan kulağı ile heykellerdeki eksiklik veya noksanlık benzeşmesi mi? Ve kendi gibi onun da yaşadığı ızdıraplı bir hayat yolculuğu mu? (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 5).

Hareket ve duyguların ifadesini aradığını söyleyen sanatçı, kendini Van Gogh ile özdeşleştirirken, Fas'tan içinde anılarını biriktirdiği böylesine bir çanta ile ayrıldığını ifade etmektedir (Articolo 16, (t,y): 199-201).

R.10: Bruno Catalano, "Blackman (Siyah Adam)", 210x83x93 cm, Sculpture en bronze, MiLL, La Louvière (Bruxelles, Belgique), 2015 (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 1-14)

"Blackman" heykeli, özellikle köklerinden koparılmış tüm zencilere bir ithaftır. Burada, tüm göçmenlere ve göç edenlere bir saygı duruşu söz konusudur (R.10) (Dossier Artistique- Bruno Catalano, (t,y): 1-14) Bu yalnız gezgin, kendisine kucak açmış ufka doğru ilerler ama bu gönüllü bir ilerleyiş midir, onu ne beklemektedir? Sürgünün acısı geçer mi? Gittiği yer vatani midir artık, kimliğini kaybedip tekrar bulabilecek midir? Her sürgünde bir parça eksilmez mi? Her neyse kafanız karışincaya kadar kaybolun.... (Articolo 16, (t,y): 199-201; Napolitano, 2014).

R.11: Bruno Catalano'dan Havacı

Yine anıtsal ve kaybolmuş bir yüz, yine yolculuk (R.11). Savaşı çağrıştıran izlenimler. Ve nereye gideceğini bilmeden uçaklarına binip gittiler (Decraene, (t,y): 20-23).

R.12: Bruno Catalano'dan Raphael Heykeli

Görüntüleri incelerken farklı yorumlar birbiri ile yarışıyor gibi görünür. Gövde boşlukları ile kendine çeken dolu kısımlar tezatlığın görüngeleridir. Aslında eserlerde insanı yanıltan bir derinlik düzeni hakimdir. İleriye doğru ilerlemenin heyecanını hissedebilmek, belirsizliğin korkusuna kapılmayı anlamaksa zor olmasa gerek... (R.12) (van Lier and Ekroll, 2019: 1-5).

R. 13: Sosyal Medyadan İlginç Bir Deneyim...Hayalinizde Tamamlayın... Ve Kalbinize Yakın Bir Çanta ile "Yolculuk" Görünümünü Taklit Edin.

Sanatçı adına yapılması istenen ve onu izleyenlerle buluşturmayı amaçlayan bir sosyal medya olayının gerçekleştirildiği bilinmektedir. Katılımcılardan, Catalano'nun çalışmaları üzerinde hayal kurmaları istenerek, aslında Gestalt'ın tamamlama ilkesini gerçekleştirmeleri beklenmiştir. Bu görünüm, belki bizlerin veya herhangi birinin onun heykellerini kafamızda nasıl tamamladığımızın da birer göstereni olarak belirirler (R.13) (Instagram Contest, 2021).

SONUÇ

Göç tabiri bir yeri terk edip başka bir yere geçiş olarak basit bir anlamla ifade edilse de, içinde barındırdığı maddi ve manevi, sosyal ve kültürel değişkenler ile psikolojik bir vaka olarak anlamından daha ötelere ulaşmaktadır. İnsanoğlu için çok önceden beri var olan göç olgusu, yalnızca sosyolojiyi ilgilendiren bir kavram olmaktan çıkar ve diğer sosyal ve beşerî bilimler içerisinde de kendisine yer edinir. İnsanların göç etme nedenleri içerisinde doğanın yarattığı afetler, ekonomik yetersizlikler vb gelmekle birlikte, şüphesiz en önemli neden bir yerin işgali, terörizm kısaca savaş olgusudur. Yabancı, yersiz yurtsuz hatta vatansız kalan bu insanlar, gittikleri yerlerde oraya alışma, aidiyet duygularının tatmini çabalarını derin bir boşluklarla hissederler. O ülke insanlarıncı kabul görmeme, göçmen veya

mülteci olarak adlandırılmaları yabancılığı bir kat daha arttıran olgulardır. Çalışmamızın temasal olgusunu oluşturan göç, özellikle sanatsal açıdan incelenmeye çalışılmış ve göç ve sorunları üzerine birkaç sanatçı örneği de verilmiştir.

Bu çalışmanın ana orijini oluşturan göç, yöntemsel olarak bizlere iki yönden çalışmamız gerekliliğini kaçınılmaz kılmış ve Gestalt kuramlarının da süreç içerisine dahil olmasıyla birlikte özellikle algıda tamamlama ilkesinden faydalanma, çalışmayı daha zengin ve derin bir anlatı zenginliğine taşımıştır. Neticede, çalışmaya konu edindiğimiz modern heykel sanatçısı Bruno Catalano, yaptığı heykel çalışmalarında eksik heykel görünümleri ile ön plana çıkan bir sanatçı olmasıyla tanınmaktadır. Göç'ü, seçtiği heykel gösterenleri ile anlatan ve ifadelendiren sanatçının eser yorumları gösterge bilimin eşliğinde aktarılmaya çalışılır. *Bu çalışmada da Catalano'nun seçilmesinin nedeni, başta göç olgusu olmakla birlikte özellikle "eksik kalma ve tamamlama" algısını bir arada gösteren en önemli sanatçı olduğu gerçeğindedir.*

Sanatçının yapıtlarındaki eksik kalma teması altında yatan anlam betimlemeleri ile insanlara "göç"ü farklı bir şekilde dile getirmektedir. Kendisi de bir göç mağduru olduğu için, hissettiklerini rahatlıkla ifade edebilen Catalano, izleyenlerdeki yarım kalmışlığı ve bu yarım kalmışlığın göç ile ilişkisini irdeler. Geride kalmak, köklerinden kopmak bir yanımızı hep eksiltir. Ancak ileriye doğru adeta hareket eden figürler, tamamlanmış kısımları ile aslında geleceğe olan ümitlerini Catalanoya özgü sanatsal bir üslupla yansıtırlar. Bu bağlamda en bilinen yapıtları "Gezginler" isimli bir seri olmuştur. Bu seride, hayran kaldığı sanatçılardan ilham almış, "Van Gogh, Raphael" gibi eserler yaratmıştır. Sanatçının malzeme seçiminde bronz malzeme ağırlık kazanmakta, heykelleri sessiz gibi görünse de aslında yanında, yakınından geçenlere çığlık atmakta ve adeta dile gelmektedirler. Sessizlik içinde ses, Munch'ün çığlığıdır adeta.

Onun sanatı bir tezatlık oluşturur, doğal ve kendiliğindedir. Kökünden sökülerek dayatılan yaşamlardır. İnsanlar hem kendi içlerine hem de dışlarına sürüklenmektedir. Peki gitmek mi zordur, kalmak mı? İçselliğin kusurlarına mecazi bir kutsama mıdır yoksa? Kısaca onlar, hayatlarının yolculuğunun dramlarıyla mücadele eden gezginlerdir.

KAYNAKÇA

Aydın D. Y. (2017). *Gestalt öğrenme kuramı*.
https://www.academia.edu/34158889/Gestalt_Öğrenme_Kuramı

Barthes, R. (1996). *Çağdaş söylenler*. Metis Yayınları.

Bruno Catalano, *Il grande Van Gogh, Articolo 16*, s. 199-201.

Çelik, C. (2012). Göç, kentleşme ve din. İçinde N. Akyüz, İ. Çapcıoğlu (Eds.), *Din Sosyolojisi* (ss.297-306). Grafiker Yayınları.

Çetin, C.G. (2020). *Çağdaş sanatta savaş sonrası göçün sanatsal temsili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi.

Decraene, C. (t,y). *Les voyages immobiles de Bruno Catalano*. p.20-23.

Dossier Artistique- Bruno Catalano. p. 1-14.

Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan, *Birey ve Toplum Dergisi*, 5 (9), 9-14.

Erbaş, H. (2019). *Gidişlerden kaçışlara göç ve göçmenler: kuram, yöntem ve alan yazıları*. Phoenix Yayınevi.

INSTAGRAM CONTEST. (2021, From 22 February to 4th April). *Bruno Catalano experience exhibition*. Galleries Bartoux. <https://www.galleries-bartoux.com/wp-content/uploads/2021/03/BRUNO-CATALANO-EXPERIENCE-PRESS-KIT-1.pdf>

Li, M. & Frieze, I. H. (2012). Before the big decision: psychological theories on premigration motivation, *Immigration Policies, Challenges and Impact*, 3-27.

Mollaoğlu, S. (2023). Göçün güncel sanat pratiklerine yansması, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (1), 315-332.

Napolitano G. (2014). Sculpture per un mondo in transito: I Voyageurs di Bruno Catalano, *Racna Magazine*.

Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenim ve öğretim*. Pegem Yayınları.

Tuna, S. & Karaca, G. (2018). *Sanat ve tasarımda bir yöntem olarak 'eksik parça tamamlama'* (Yayımlanmış bildiri kitabı). Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi 3. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Ankara.

Uyar, S. (2021). *Mülteci sorunlarının sanatsal anlatımı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Ülkü, G. (2019). Çağdaş sanat ve tasarım eğitiminde görsel tasarım öğeleri ve ilkeleri, *Ulakbilge*, S.40, 595-614. doi: 10.7816/ulakbilge-07-40-02

van Lier, R. & Ekroll, V. (2019). A remarkable depth confusion in images of the incomplete statues of Bruno Catalano. *İ-Perception*, 10(6), 1-5. doi:10.1177/2041669519895990

Yağmur, Ö. (2014). Minimal sanatta Dan Flavin'i gestalt algı kuramıyla anlamlandırma, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, S. 33, 149-161.

Yeşilyaprak, B. (2005). *Gestalt ve insanlı yaklaşımında öğrenme, Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Pegem Yayınları.

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri, *Turkish Studies*, 9 (2), 1685-1704.

Yüzgeç, B. & Aslan, M. (2012). *Gestalt psikolojisi*. Çukurova Üniversitesi.

Zeren, G. (2007). *Gestalt kuramı*. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Web Adresleri

<https://www.pbs.org/newshour/arts/exiled-syrian-artist-tammam-azzam-paints-haunting-images-of-his-destroyed-homeland> (Erişim Tarihi: 03.06.2024)

<https://davetmektebi.com/bir-sessiz-ciglik-suriyeli-tammam-azzam/> (Erişim Tarihi:03.06.2024).

<https://kontrastdergi.com/gulser-gunaydin-bunlar-da-var-jacob-lawrens-54-sayi/> (Erişim Tarihi: 03.06.2024).